

Het Pedagogisch Manifest

Prof. dr. Fred Korthagen

1. Elk mens verdient het om gesteund te worden in de eigen individuele ontwikkeling en daarbij gezien te worden in wie hij of zij is en in de persoonlijke kwaliteiten, inspiratie en ambitie die hij of zij heeft. Dat geeft de energie die nodig is om tot waarde(n)volle verandering te komen, op individueel en op collectief niveau.
2. Daarbij heeft iedereen, ongeacht ras, geslacht, geloofsovertuiging of sociale klasse, recht op een veilige en uitdagende omgeving, waarin het mogelijk is om nieuwsgierig, betrokken en onderzoekend vorm te geven aan persoonlijke interesses en idealen.
3. Idealen, inspiratie en persoonlijke kwaliteiten kunnen omgezet worden in acties in het hier-en-nu; dat geldt voor leraren, leerlingen, schoolleiders, ouders, ... etc. Het is niet nuttig te wachten: acties zijn het begin van verandering en groei.
4. Belemmeringen zijn geen excuus om niets te doen, maar juist een reden om de interne belemmeringen aan te pakken die ons afhouden van acties gericht op het realiseren van idealen en het naar buiten brengen van onze kwaliteiten. Er is altijd meer mogelijk dan de menselijke mind tevoren kan bedenken.
5. Respect voor de vrijheid en eigen verantwoordelijkheid van een ieder is de basis voor samen leven en samen werken.
6. De dimensies van denken, voelen, willen en handelen zijn alle vier van belang in gezond individueel en collectief functioneren en dienen derhalve evenwichtige aandacht te krijgen, dus vanuit het zien van de hele mens.
7. Mensen hebben drie psychologische basisbehoeften, namelijk de behoefte aan competentie, autonomie en verbondenheid, en die dienen richtinggevend te zijn in de vormgeving van onderwijs. Ze vormen de basis voor een gezonde samenleving en voor persoonlijke en collectieve ontwikkeling. Ze wijzen ons ook op het belang van het ontwikkelen van bewuste zelfsturing in mensen.
8. Dit alles vraagt om het met elkaar uitwerken van een heldere en handelingsgerichte visie op schoolniveau en op klasniveau, vanuit betrokkenheid en respect voor elkaar.
9. Het omzetten van deze visie in concreet handelen impliceert een continu leerproces, dat vraagt om het met volharding, flexibiliteit, betrokkenheid, liefde en veerkracht vorm geven aan die visie, op alle lagen van de school en in alle aspecten van het dagelijks werk.
10. De effecten van toepassing van de bovenstaande uitgangspunten op leerlingen, leraren en scholen als geheel dienen regelmatig geëvalueerd te worden vanuit een brede visie op menselijke ontwikkeling. De evaluaties dienen zo nodig te leiden tot bijstellingen, waarbij de wensen en ambities van alle betrokkenen worden meegewogen.